

הצעת פתרון בחינת הבגרות
בהבנה, הבעה ולשון ב', מועד קיץ, תשע"ד
סמל שאלון 011108
הפתרון נכתב על ידי מאיה צאלח-גפני
ממחברות נוסחת ההצלחה בלשון בהוצאת רשת "אנקורי"

פרק ראשון - הבנה והבעה

1. א. הנושא בו עוסקים שלושת המאמרים הוא שינוי במגמות של בחירת תחומי הלימוד באוניברסיטאות ובמכללות ומשמעותו הכלכלית והחברתית.
- ב. המשפט שהדוגמאות באות לבסס: "יש קשר ברור בין הנורמות והערכים של החברה ובין כיווני החיים שבחרים צעיריה." (פסקה א)
2. א. (1) למדעי הרוח יש תפקיד חשוב בפיתוח חשיבה יצירתית השומרת על חיוניות הידע, ולכן יש לשלב בוגרי מדעי הרוח בניהול חברות עסקיות.
- (2) בבחירת תחום לימוד יש להביא בחשבון את הביקוש של אותו תחום בשוק העבודה.
- (3) - הפיחות במעמד של מדעי הרוח מחליש את המנגנונים המבטיחים רווחה לציבור.
- עלול להיווצר פער תרבותי גדול בין אנשי עסקים וממשל בישראל לבין אנשי עסקים וממשל באירופה.
- (יש לציין נימוק אחד בלבד.)**
- (4) - לימודי הרוח מקנים ללומד יכולת לפרש את המציאות ולחשוב בצורה יצירתית.
- מדעי הרוח מקנים יכולת להפוך מידע לידע.
- לימודי הרוח מפתחים את הספקנות ואת הדמיון שהם כלים חשובים בעידן שיש בו נגישות עצומה למידע.
- (יש לציין נימוק אחד בלבד.)**
- (5) - לשקול מחדש את שיטת הלימוד האקדמית הנהוגה כיום בישראל, לפיה הסטודנט בוחר בשנה הראשונה את תחום התמחותו.
- לחייב את הסטודנטים בישראל ללמוד מקצועות עיוניים שונים שאינם קשורים לתחום ההתמחות שלהם על מנת לרכוש תשתית של השכלה הומניסטית רחבה.
- (יש לציין המלצה אחת בלבד.)**
- (6) כדאי ללמוד את כל מה שקשור להיי-טק, להנדסה, למחשוב ולמדע כדי להגיע להכנסה גבוהה.

ב. ממאמר מספר (1) וממאמר מספר (2) עולה כי ללימודי הרוח חשיבות רבה לפרט ולחברה, ולכן יש לפעול לשימורם ולהעלאת ערכם, ואילו ממאמר מספר (3) עולה כי ללימודי מדעי הרוח ערך נמוך לפרט ולמדינה, ולכן כדאי לעודד יותר לימוד של מקצועות המייצרים ערך כלכלי גבוה.

3. א. במשפט שלעיל הכותבת אינה מציגה טענת נגד, אלא הסבר אפשרי לתופעה של פחות במעמד של מדעי הרוח.

ב. **הטענה** (מאמר 3) : לימודים בתחום מדעי הרוח הם קלים וכיף ללמוד אותם.
ההפרכה (מאמר 2) : בניגוד לציפיות של תלמידים לתואר שני, הלימודים של מקצועות בתחום מדעי הרוח הם קשים הרבה יותר מלימודים בתחומים אחרים בשל הקושי לפרש ולחשוב בצורה יצירתית.

4. מבעים שבהם באים לידי ביטוי רגשותיו של הכותב כלפי התכנים :

מאמר 1 :

- "התופעה חמורה בעיקר במדעי היהדות..."
- "כאן כדאי שנשאב עידוד מן הניסיון האמריקני"
- "מדינת ישראל צריכה ללמוד מן הדוגמה הזו ולקראות בירידה ברמת ההשכלה במקצועות ההומניסטיים בעיה חמורה.

(יש לציין מבע אחד בלבד.)

מאמר 2 :

- "אין ספק שלמדעי הרוח ..."
- "מכל תחומי הדעת אין כמו מדעי הרוח להקנות..."

(יש לציין מבע אחד בלבד.)

מאמר 3 :

- "יש לי בשורה לא נעימה בשבילם : הסתכלו במראה..."
- "אמנם כל לימוד הוא חשוב ומיוחד..."

(יש לציין מבע אחד בלבד.)

7. א. א. משפט מורכב:

פסוקית תיאור

[כאשר המדינה הצעירה חיפשה את זהותה ואת שורשיה], נהרו עשרות סטודנטים לשיעורים בהיסטוריה יהודית ובמקרא.

ii. משפט איחוי (מחובר). מילת הקישור - לכן

איבר א'

[אחר כך עסקה החברה בשאלת מקומה של ההווייה הישראלית בין העמים

איבר ב'

שמסביב], ולכן [החלו הסטודנטים לפקוד את חוגי הלימוד היסטוריה כללית, מדעי המדינה ויחסים בין-לאומיים].

iii. משפט פשוט:

המהפכות החברתיות בשנות השישים והשבעים העלו פלאים את הפופולריות של חוגי הלימוד פסיכולוגיה, עבודה סוציאלית ורפואה.

iv. משפט איחוי (מחובר). מילית הקישור – ו

איבר ב'

איבר א'

[הצעירים התפנו לחיפוש עצמי], ו[הפילוסופיה נהפכה לאחד התחומים המובילים].

ב. חלקים כוללים במשפט א:

את זהותה ואת שורשיה = מושא כולל

בהיסטוריה ובמקרא = לוואי כולל

(יש להעתיק חלק כולל אחד בלבד.)

ג. המדינה הצעירה חיפשה את זהותה ואת שורשיה, לכן / עקב כך נהרו עשרות סטודנטים לשיעורים בהיסטוריה יהודית ובמקרא.

אז: מכיוון שהמדינה הצעירה חיפשה את זהותה ואת שורשיה, נהרו עשרות סטודנטים לשיעורים בהיסטוריה יהודית ובמקרא.
אז: בשל / בעקבות חיפוש הזהות והשורשים של המדינה הצעירה נהרו עשרות סטודנטים לשיעורים בהיסטוריה יהודית ובמקרא.

8. I. הנורמה שהדגישה את ערך ההשכלה בקביעת מעמדו של משלח היד – נחלשה.
II. הנורמה המדגישה את התגמול הכלכלי – התחזקה.
א. פסוקיות לוואי.
ב. I. הנורמה נחלשה.
II. הנורמה התחזקה.
ג. התרומה של הפסוקיות היא הוספת מידע והבלטת הייחוד של הנורמה.
ד. לא ניתן להשתמש במילית השעבוד "ה" כדי לפתוח את הפסוקית במשפט I מכיוון שה"א הזיקה יכולה להצטרף לפועל בהווה בלבד, והפועל "הדגישה" הוא בזמן עבר.
ה. הנורמה שהדגישה את ערך ההשכלה בקביעת מעמדו של משלח היד – נחלשה, לעומת זאת / ואילו / בניגוד לכך הנורמה שהדגישה את ערך ההשכלה בקביעת מעמדו של משלח היד – נחלשה.

9. א. I. פסוקית נושא
[מי שלומד הנדסה, מדעי המחשב או מנהל עסקים], משתכר שכר גבוה.
II. פסוקית נושא
[מי שרוצה ללמוד את כתבי אפלטון], רשאי כמובן לעשות זאת.
ב. התפקיד המשותף: פסוקית נושא.
ג. הכותב הרבה להשתמש במאמרו בדגם זה של פסוקיות על מנת להדגיש את הפעולה ולא את מי שמבצע אותה, כי הנושא אינו בעל חשיבות. (יצירת הכללה)
ד. (1) משפט IV: מתברר כי עולם העסקים גילה את האמנות.
(2) פסוקית תיאור
[משהחלטת ללמוד מדעי הרוח], דנת את עצמך לשכר נמוך.

10. א. (1) הידרדרות במצב הפקולטות למדעי הרוח בארצות הברית נבלמה בסוף שנות השמונים של המאה העשרים בזכות חברות עסקיות גדולות.
(2) הפקולטות החלו לחפש עובדים חדשים בוגרי אוניברסיטאות.
(3) הפקולטות החלו לחפש עובדים בעלי השכלה עיונית רחבה בתחום מדעי הרוח.
- ב. הידרדרות במצב הפקולטות למדעי הרוח בארצות הברית נבלמה בסוף שנות השמונים של המאה העשרים בזכות חברות עסקיות גדולות, **כתוצאה מכך** הן החלו לחפש עובדים חדשים בוגרי אוניברסיטאות, בעלי השכלה עיונית רחבה בתחום מדעי הרוח. – משפט איחוי (מחובר)
11. I. **במדינות אחדות, למשל בגרמניה, המדינה משקיעה משאבים עצומים במדעי הרוח משום שהיא מכירה בחשיבותם.**
II. **כיום יש צורך מובהק בבוגרים מתחומי היי-טק והטכנולוגיה, מנועי הצמיחה של המשק, שמגבירים את ההכנסות, היצוא, הצמיחה והתעסוקה.**
- א. (1) הסוג התחבירי המשותף לשני המשפטים: משפט מורכב.
(2) התפקיד התחבירי המשותף למילים המודגשות: תמורה.
(3) משתמשים בתמורה להוספת מידע, להבהרה, להדגשה ולהבעת עמדה.
- ב. (1) הביטוי המכליל במשפט I = כלים.
(2) הביטוי המכליל במשפט II = שני גורמים.
(2) הביטוי המכליל במשפט II = שני גורמים = נושא

פרק שלישי - מערכת הצורות

12. א. (1) בקוש – גזרת השלמים
(2) שם הפועל: לְהַבִּין. שם פעולה: הַבְּנָה.
(3) שם פעולה: בְּקוּשׁ. שם פועל: לְבַקֵּשׁ
(4) תְּשִׁים – בניין קל.

- ב.** - ...סטודנטים המרשמים לעצמם... - שורש: ר-ש-י/ה, בניין: הפעיל, גוף: נסתרים, זמן: הווה
- הידע... מרשמים את... - שורש: ר-ש-ם, בניין: הפעיל, גוף: נסתר, זמן: הווה שני הפעלים דומים בבניין ובזמן, אך שונים בשורש ובגוף.

הפועל

- 13. א.** (1) מובילים - גזרת נחי פי"ו.
(2) הגזרה המשותפת לשאר הפעלים: גזרת נחי ל"י/ה.
- ב.** בניין הפעיל: מובילים, מקנים, השותה
בניין התפעל: התפנו, משתנה
בניין פעל (קל): לסטות, עולים
בניין פיעל: לשנות
- ג.** משתנה - שורש: ש-נ-י/ה
השותה - שורש: ש-ו-י/ה
- 14. א.** (1) נשאב - בניין פעל (קל)
(2) הבניין המשותף לשאר הפעלים: בניין נפעל.
(3) תפקיד האות נו"ן בפועל נשאב הוא מוספית תחילית של הגוף והזמן (מדברים, עתיד).
- תפקיד האות נו"ן בפועל נבלמה הוא מוספית תחילית של בניין נפעל.
- ב.** (1) קפוא: שורש: ק-פ-א, בניין: קל, גוף: נסתר
(2) אקפא מקור כשאבקר בברלין.
(3) גזרת נחי ל"א: קרוי, מצוי

השם

- 15. א.** (1) גזרת נחי פי"ו: מוסד, מידע, מולדת
גזרת נחי ע"י/ו: משימה, מקום
גזרת השלמים: משיכה, ממשלה, מגזר
- (2) המילים שיש בהן מ"ם שורשית: משימה, משיכה, ממשלה.
- (3) משקל מקטל: מוסד, מקום, מגזר.

ב. המילה מדיניות נוצרה בדרך של בסיס וצורן סופי, ואילו המילים בסעיף א נוצרו בדרך של שורש ומשקל.

16. א. (1) השם הדרדרות לא נוצר בדרך של בסיס וצורן סופי.

(2) משמעות הצורן הסופי: הפשטה.

ב. (1) שורש ומשקל: כלכלה, תקשרת, מקרא

בסיס וצורן סופי: חשבונאות, בלשנות, רוקחות

(2) מנהל - שורש ומשקל; צבורי - בסיס וצורן סופי

(3) בקרתיות:

שלב 1: בקרת: שורש ב-ק-ר + משקל קטלת

שלב 2: בקרת + י: בסיס וצורן סופי "יי" לציון שם תואר

שלב 3: בקרת + ות: בסיס וצורן סופי "ות" לציון הפשטה